

ANKARA GECEKONDU AİLELERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Doç.Dr. Zafer İLBARS

1979 yılından bu yana sürdürdüğümüz Ankara gecekondu bölgelerindeki araştırmalarımızdaki veriler, katılarak gözlem, mülakat ve soru kağıtlarından elde edilmiştir. Bilindiği gibi Ankara kenti 12.200 nüfuslu iken, 1965'de 905.000 nüfusa ulaşmış, tüm ilin nüfusuda 1.600.000'e çıkmıştır. 1935 yılından bu yana büyük bir artış göstererek 1980'de D.İ.E. sonuçlarına göre 2.204.000'e ulaşmıştır. Günümüzde nüfusu 3.000.000'nu geçmiştir. Türkiye'deki diğer 20 büyük kentin içinde en büyük artışı da Ankara kenti göstermektedir.

Bu büyüme olgusu içinde Ankara kenti hızla gecekondulaşmaktadır. Halen, Ankara'nın % 67'sini gecekondular oluşturmaktadır. Ankara'ya dışardan ya da kuş bakışı bakıldığında kolaylıkla görülebileceği gibi Ankara kentinin nazım planına uygun inşaa edilen kısmı bir çekirdek, çevresini saran gecekondular ise geniş ve enli bir halka meydana getirmektedirler. Araştırma evrenimizi Akdere, Peyamışefa, Tuzluçayır ve Menderes mahalleleri oluşturmaktadır. Akdere mahallesinde ilk kondununun 1946 yılında yapıldığı bilinmektedir. (Sewel) Ancak, bu gecekonduların sayısı çok az olup özellikle 1950 ve 1955 yıllarından sonra konut yapımı hız kazanarak bütün alanı doldurdular. Akdere oldukça tepelik ve engebeli bir taban yapısına sahiptir. Bu nedenle henüz boş olduğu yıllarda bile ekilebilir arazi çok azdı. Kalan yerler hazineye ait olduğu için bölgeye göçenlere yerleşim bakımından güçlük çıkarmıyordu. Bu yerleşim alanlarına önce Kırşehir, Çorum, Çankırı, Sivas ve Kayseri'den göç edenlerle az sayıda Çerkez ve Balkan göçmenleride yerleşti. Akdere'de ki doku bu gün çok sıkışık, yönelimleri farklı, bahçesiz, birbirinin üstüne binmiş konutlardan oluşmaktadır. Topografik engeller mahalleye kamu hizmetlerinin gelişimini geciktirmiştir. 1960 yılından bu güne kadar mahallenin en önemli sorunu su sorunu olmuştur.

Akdere'nin kuzey doğusunda, demiryolu ile Nato yolu arasında yer alan ve 1955'lerden sonra yerleşime açılan Tuzluçayır'a ise, genelde Sivas'dan göçen Alevi nüfus yerleşmiştir. Tuzluçayır topografik açıdan

Akdere kadar engebeli olmadığı için yerleşme dokusu daha az yoğun-
dur. Konutların genelde düzgün bahçeleri vardır. Gerek yapı dokusu-
nun niteliği ve standartları, gerekse hizmetler düzeyi her iki mahalle-
den de daha iyidir. Üçüncü bölgemiz ise Karşıyaka semti Menderes
mahallesidir. Dik bir yamaça kurulmuş olan konduların yerleşim do-
kusu daha az yoğundur. Yapım standartları ve konfor durumu en dü-
şük düzeyde olan bu mahallelerdir. Mahalle sakinlerinin büyük çoğun-
luğu Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesindedir, (Kars, Erzurum,
Trabzon, Rize).

Türkiye'de kırdan köçülme ve kentte yoğunlaşma 1940'ların son-
larında başlamış ve günümüze kadar en az 10. milyon köylü kentlere
göç etmiştir. 2000 yılına kadar bu sayı 20. milyonu bulacaktır.

Türkiye'deki göç hareketlerinin bir sonucu olarak özellikle geliş-
miş kentlerimizde yığılma gösteren gecekondu nüfusunun büyük bir
çoğunluğu kentten farklı bir ortamın güç yaşama koşullarının itici et-
kisiyle yer değiştirerek ve de herhangi bir ön kentleşme sürecine gir-
meksizin, kent yaşamına doğrudan girmektedirler. Bu yeni yerleşme
bölgelerinde ikamet ile birlikte göç edenler için birbirleriyle sıkı sıkıya
ilişkili- çeşitli sosyo-ekonomik sorunların ortaya çıktığı görülmektedir.
Bu sorunlar ise, iş ve çalışma sorunları, barınma, konut ve hizmet so-
runları ile sosyo-ekonomik değişme ve uyum sorunları olmak üzere
analitik açıdan başlıca üç grupta toplanabilir.

Ankara gecekondu ailelerin bir değerlendirmesini yapmak için ör-
neklerimizi oluşturan sakinlerin genel niteliklerine aktığımızda Peya-
mi % 65, Tuzlu % 68'i İç Anadoludan, Menderes'dekileri % 60'ı Doğu
Anadoludan yöreye göç etmişlerdir.

Araştırma evrenimizdeki deneklerimizin Peyami % 90, Tuzlu % 91
ve Menderes % 96'sı evli olup geri kalanlar arasında dul olanlar Peya-
mi % 8, Tuzlu'da % 9, Menderes'de % 4'dür. Her üç mahallede de ka-
dınlar eşlerini kente göç ettikten sonra kaybetmişlerdir.

Peyamide kiler % 77,8 ilkokul, % 14,8 ortaokul, Tuzluçayır'daki-
ler % 69,8 ilkokul, % 10,9 ortaokul, Menderes'dekileri % 80 ilkokul,
% 8 ortaokul mezunudur.

Her üç bölgede de topraksızlık ya da olan toprağın yetersizliği
nedeniyle olan göçler Peyami'de % 60, Tuzluçayır'da % 63, Menderes
de % 69 olup birinci sırayı almaktadır. Türkiye genelinde ki toprak
dağılımı ye göçler göz önüne alınırsa saptanan bulgular anlamlı olmak-
tadır. Kan davası nedeniyle olan göçler Menderes'de % 10 önemliken,

Peyami'de % 3, Tuzluçayır'da % 3,8 göç için önemli bir neden özelliği göstermemektedirler.

Sakinlerin bölgeye yerleşmelerinde akrabaların yardımcı olma oranı, Peyami'de % 75, Tuzluçayır'da % 82, Menderes'de % 30'dur. Peyami ve Tuzluçayır uzun yıllar önce kurulmuş ve sorunları daha az olan mahallelerdir. Bize göre bu husus akraba yerleşimini etkilemiştir. Yöre halkı göçtükleri köylerindeki yakınlarıyla ilişkilerini sürdürmekte ve köyden kente yeni göçen akrabalarına kendi yakınlarında yer bularak yardımcı olmaktadırlar. Hemşehrilerine yardımcı olma durumu ise Peyami'de % 16, Tuzluçayır'da % 14, Menderes'de % 65'dir. Yeni kurulmuş bir gecekondu bölgesi olan Menderes'de hemşehri dayanışması açıkça görülmektedir.

Her üç bölgedeki sakinlerde temel Sorunlarını söyle sıraladılar; iş yerine uzaklık, vasıta yetersizliği, suların çok sık kesilmesi, elektrik kesintileri, suyun olmayışı, çöplerin alınmaması, sağlık kuruluşlarına uzaklık.

Her üç mahalledeki sakinlerin Ankara'ya göç etmeden önce buldukları yerlerdeki hanelerinde ikiden fazla kuşağı bir arada buldukları görülmektedir. Geniş aileler Peyami'de % 60, Tuzluçayırda % 62, Menderes'de % 73 civarındadır. Çeçirdek aileler ise Peyami'de % 13, Tuzluçayır'da % 11, Menderes'de % 9'dur. Köylerimizde geniş aile tipinin eskiden yaygın olduğu hatırlanırsa bu bulguların geleneksel yapıya uygun düştüğü görülmektedir.

Ankara'ya göç ettikten sonra hanede yaşayanlara baktığımızda, bulguların kent değerleri doğrultusunda değiştiğini görmekteyiz. Her üç mahallede de yaşayanların çoğunluğunun Peyami'de % 83, Tuzluçayır'da % 81, Menderes'de % 75 çekirdek aileler olması, bölge sakinlerinin geldikleri yerde yaygın olan geniş aile eğiliminden koparak kent yaşamında çekirdek aileye dönüştürdüklerinin göstergesidir.

Kente göçle her üç bölgenin sakinlerinin ekonomik durumlarında değişmeler olduğu görülmektedir. Ailede çalışan üyelerin sayısında değişme olduğu kadar sakinlerin eski ve yeni iş gücü biçimlerinde, gelir kaynaklarında ve sahip oldukları malmülk de kent yaşamının özelliklerinin etkinliğini göstermektedir. Her üç bölgede de kente gelmeden önce sakinlerin geçim kaynağı olarak rençberliğin, Peyami'de % 87, Tuzluçayır'da % 89, Menderes'de % 93 temel iş gücü biçimi olduğu görülmektedir. Türkiye'de tarım sektöründe çalışanların, tüm çalışanların % 88'ini oluşturduğu hatırlanırsa .bu bulguların Türkiye gerçeğine uygun olduğu görülecektir.

Artan gecekondulu nüfusunun getirdiği politik baskılar genişleyen yatırım ve pazarlar sonucu kentin ekonomik ortamında gecekondulu erkek emeğine belirli bir yer ayrılmış, bu yer üzerinde kesimin pazarlık gücü belirmiş ve bu güç resmi ya da resmi olmayan biçimlerde örgütlenmeye başlamıştır. Değişen ekonomik koşullar ve ona bağlı plan değer yargıları etkisinde kadınlar, ev hizmetlerine ya da başka iş kollarının az ihtisaslaşma isteyen kesimlerine geçmişlerdir. Genç kızlar ise bir zaman kazandırıcı giyim iş kolunda çalışma eğilimi göstermektedirler.

Her üç bölgede de, köylerinden Ankara'ya göçen ailelerin çalıştıkları kurumlar çeşitlilik gösterdiğinden iş gücü biçimlerini kamu kesimi Peyami'de % 35, Tuzluçayır'da % 39, Menderes'de % 37. Özel kesimde çalışanlar Peyami'de % 65, Tuzluçayır'da % 61, Menderes'de % 63 olarak saptanmıştır.

Türkiye'nin ekonomik yapısının daha çok hizmet kesimi yönünde büyümesi nedeniyle belirli bir eğitim düzeyinin altında ki kadınlarımız tarım dışında en fazla hizmet kesiminde yoğunlaşmaktadırlar. Kadının cinsel rolleri gereğince yerine getirmekle yükümlü olduğu işlerin paralelinde olan bu tür iş dallarında (hizmetçilik, hastabakıcılık, alıcılık, hemşirelik vb.) çalışan kadınlar, Türkiye genelinde olduğu gibi, araştırmanın yapıldığı Peyami Sefa, Tuzluçayır ve Menderes mahallelerinde de yüksek oranda raslanmaktadır.

Yoğunlaşan bu iş kolları genellikle düşük beceri ve deneyim düzeyi gerektirdiğinden kadınların bu tür işlerde düşük gelirle çalışma zorunluluğu sakinlerimizi ücret azlığından dolayı iş değiştirmeye iterken, çalışma yaşamından kaynaklanan sorunların başında da gelir yetersizliğini getirmektedir. Bu kadınların çalışma yaşamına, yaşam koşullarının güçleşmesi sorunu, ailenin ekonomik yükünü paylaşmak için katıldıkları hatırlandığında parasal sorunların ilk sırayı alması doğaldır.

Öte yandan, kadınların yüklendikleri çift mesai (ev işi ve çalıştıkları iş) sonucu yorulmalarından çıkan sorunlar, kadınların doğal ve geleneksel rollerinin (evkadmlığı-annelik) baskısını duymalarından ileri gelmektedir. Kadının çalışması ve ev yaşamından doğan baskıların kadında, "çalışan" kişi ve "kadın" olarak rolleri arasında bir rol çatışmasına yol açtığı açıktır.

Ayrıca, bir grup kadının aile dışında çalıştığı ortamda sosyal güvenlikten yoksun bulunmalarıda çalışma yaşamına ilişkin diğer bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Çevre koşullarıyla insan çabasının bir eseri olan konutu, gelenek ve göreneklerin yanısıra sosyo-ekonomik durumların biçimlendirdiği de görülmektedir. Bu açıdan örneklemdaki ailelerin konut durumlarının sosyo-ekonomik özellikler yanısıra geldikleri bölgenin kültür değerlerince de belirlenmesi olasılığı açıktır.

Sakinlerimizin konut durumu, Ankara kenti sakinlerinin konut sahipliği (kent halkının 3/5'i kiracı, 2/5'i konut sahibi) ile karşılaştırıldığında, Peyami Sefa, Tuzluçayır ve Menderes'ti gecekondü ailelerindeki % 76,5 civarındaki konut sahipliğinin tüm kente oranla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Köyde yaşamın doğal bir geleneği olarak geldikleri köyde bir ev sahibi olan araştırma evreninin, kentte de bu geleneği sürdürmeleri kanımızca, onların kentte, tutum ve davranışlarıyla kent çevresinden farklı bir geçiş toplumu veya bir "ara tip" oluşturmalarından ve kente uyum döneminde konut sahibi olmakla kendilerini güvencede hissetmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu arada, kentleşmenin ilk aşamasında olan "yeni kentli" Menderes'tiler ile kentle bütünleşme gösteren Peyami Sefa'lılar ve Tuzluçayır'lılar arasında bir fark bulunmaksızın, sahip olunan konutların kocaların mülkiyetinde olduğu gözlenmiştir. Bu da, barınma ve konut konusuna kalıcı çözüm getiren baba soyunu izleyen ailelerde (ya da "ataerki" ailelerde), kadına mülk vermemekteki geleneksel katı tutumun kentteki yaşamda da sürdürüldüğünü göstermektedir.

Öte yandan, örneklemdaki hanelerde sahip olunan dayanıklı tüketim malları arasında bölgesel farklar bulunmaktadır. Peyami'lilerin ve Tuzluçayır'lılar kent yaşamını yakından izlemeleri tüketim eğilimlerini kamçilediğinden sahip oldukları dayanıklı tüketim malları gerek çeşitlilik gerekse sayısal bakımdan kente yeni yerleşik Menderes'lilere oranla fazlalık göstermektedir. Her üç bölgenin de ortalama aylık gelir miktarları açısından da farklılık gösterdiği görülüyorsa da uzun süre önce kente göçen Peyami'liler ve Tuzluçayır'lılar belli bir gelir ve yaşam düzeyine ulaştıkları anlaşılmaktadır. Peyami'lilerde çalışan kadınların bulunduğu hanelerde sahip olunan dayanıklı tüketim malları orta halli bir kent ailesinin evinde olan türdendir. Bu da en az "maddi" açıdan Peyami'lilerin kent yaşamıyla bütünleştiklerini ortaya koymaktadır,

Kır kökenli olan kadın deneklerimizin kente göçle, kapalı aile ekonomisinin ücretsiz işçisi olmaktan uzaklaşarak, maaşlı /ücretli bir iş sahibi olma olanağı bulmalarına karşın hâla geleneksel bir tutum olan erkeğe bağımlılıklarını sürdürdüklerini görmekteyiz. Kendi çalışma ya-

şamlarıyla ilgili konularda bile görülen bu bağımlılık kanımızca şu şekilde açıklanabilir: Bir toplumdaki kadın-erkek statülerine ilişkin yargıların sosyo-ekonomik değişimle ortadan kalkamayışı temelde kadın ve erkeğin cinsel rollerini ilgilendiren kültür kalıplarının (değer yargılarının) etkinliğini sürdürmelerinden kaynaklanmaktadır. Tüm toplumlarda olduğu gibi kırsal alanda ilk çocukluk yıllarından başlayarak aile içinde gerçekleşen "hayat terbiyesi" yanısıra örgün eğitim süreci boyunca da sürer cinsel rol eğitimi, kır kökenli kadın ve erkeklerin bu oldukları bölgeye özgü geleneksel kültür kalıplarını benimseyerek sosyalleşmelerini sağlamaktadır. Bu tür sosyalleşme süreci içerisinde kadına (özellikle kırsal alan kadınına), kendi yaşamının her döneminde (kız çocuk, genç kız, eş, ana ve kaynana olarak) bir erkeğin desteğine ve yönetimine gereksinimi olduğunu pekiştiren değer yargıları kalıbı sürdürüldüğünden, sonunda kadın bu inanışları kendi benlik duygusuyla bütünleştirmekte ve kendisine işlenen "erkeğe bağımlılık" rolünü yaşamı boyunca kabul etmektedir. Bu arada, kendi yetiştirildiği (kırsal ve de bölgesel) kültür değerlerinden farklı değerlerin geçerli olduğu yeni bir ortamla temasa geçmesi yanısıra hane dışında ücretli bir işte çalışması bile kır kökenli kadının, kendisinde yer eden belirli rol davranışlarından kolaylıkla vazgeçmesini sağlayamamaktadır. Bir başka deyişle, yeni kentli kadınların "ücretli çalışma"yı aile gelirini arttırmak için kentte yüklenilmesi gereken yeni bir görev olarak kabul etmeleri onların çalışma yaşamının gerektirdiği bağımsızlık kararlılık, girişkenlik vb. nitelikleri tam olarak kazanmalarını etkilemektedir. Temelde, gecekondulu kadını hane dışında çalışmanın kendisi için bir statü (meslek statüsü) sağladığını kabul etmemektedir; ona göre kendisinin toplum içindeki konumu aile ortamındaki yeri yani "ev kadınlığı", "gelinliği", "anneliği", "kaynanalığı" ve de "karılık" görevleridir. Dolayısıyla yeni bir ortam olan kentteki çift mesai durumu özellikle geleneksel değerlerle iyice yoğrulmuş olan yeni kentlilerde, bir takım psikolojik ve sosyal baskılar sonucunda, kendi doğal ve geleneksel cinsel rollerinin zedelenmediği kaygısını uyandırabilmektedir. Bununla birlikte, yaptığımız bu inceleme sonunda, yukarıda sözü edilen geleneksel tutum yanısıra, zaman (yeni kentlinin kentteki yerleşme süresi) etmeni ve de meslek (kadının hane dışı çalışması) etmeninin etkisiyle gecekondulu semtindeki kadın statüsünde genelde, geleneksellikten bir sapma olduğunu göstermiştir.

Söz konusu bölge sakinlerinin geldikleri yerde yaygın olan "geniş aile" tipinden koparak kent yaşamında bağımsız "çekirdek aile" ye dönüştükleri ve bu yeni durumun da özellikle çalışan kadının hane

içindeki konumunda etkisini gösterdiği anlaşılmaktadır. Hane içinde karar alma konusunda bu durum belirgin bir biçimde görülmektedir. Kente göçle küçülen ailede çalışan kadınların, çalışmayan kadınlara kıyasla, hane içinde artan yetki ve sorumluluklarıyla birlikte karı-koca arasındaki dayanışmanın evde yapılan işler, çocuk sayısı, doğum kontrolü, ev yönetimi, konutta ikisinin istemesi, tapu, iş yeri seçimi, iş değiştirme, çalışma yararında arttığı kanısı oluşmaktadır. Bu durumda "örneklemedeki çalışan kadınların hane içindeki statü ve rollerinin çalışmayan kadınlara oranla farklılık gösterecektir" yönündeki varsayımımızın geçerliliği ortaya çıkmaktadır.

Hane içinde karar alma durumuna baktığımızda, kadına kıyasla erkeğin karar verme durumunun hem kadınlar, hem de erkekler tarafından belirtildiğini görmekteyiz. Bu arada, kentle bütünleşmekte olan Peyami'de karı-kocanın birlikte karar verme olgusunun yaygınlığı (ve yeni kentli "geleneksel" Menderes'lilerde bile, daha çok, çalışan kadınların hanelerinde bu eğilimin görülmesi) mahallelerin kentle bütünleşme derecesine paralel olarak karı-kocalar arasında, kadın-erkek eşitliği anlamına gelmemekle birlikte, "arkadaşlık" tanımlamasına girebilecek bir ilişkinin oluşmuş olduğuna işaret sayılmaktadır. Karı-koca arasında bu arkadaşlık ilişkisinin derecesinde de sözkonusu mahallelerdeki sakinlerin kökenleri (geldikleri bölge) kadar kentteki yerleşim sürelerinin de etkin olduğu anlaşılmaktadır.

Kentleşme bütünleşmekte olan Peyami ve Tuzluçayır ile yeni kentli Menderes'de çalışan kadınların ailelerinde karı-koca ilişkilerinde birlikte karar verme eğiliminin yanısıra birlikte gezme ve sosyal dayanışmanın arttığını görmekteyiz. Sakinlerimizin akşamları çift olarak ak-raba ve ahabap ziyaretlerine, yine eşleri ve dostlarıyla birlikte Gençlik Parkı'na, mesire yerlerine ve seyrek de olsa sinemaya gitmeleri çekirdek ailelerdeki karı-koca ilişkilerinde kent ailesi değeri olan "arkadaşlık"ın bir başka göstergesidir. Ayrıca, mülakatlardan edindiğimiz bilgilere göre, kocalar özellikle işleriyle ilgili durumlarda karılarına fikir danışmaya da başlamışlardı. Karı-kocayı birbirine yaklaştıran bu davranışlar kentle bütünleşme eğiliminin artığının belirtisidir.

Karı-koca arasındaki ilişkilerde, yetki ve sorumlulukların karı-koca arasında paylaşılmasıyla oluşan bu yumuşamaya karşın erkeklerin yine de ev işlerinde yardımcı olmaya yanaşmadıklarını görmekteyiz ki bu da geleneksel "erkek işi", "kadın işi" kalıplarının sakinler arasında hala hakim olmasından ileri gelmektedir. Çalışan kadınların ailelerinde her ne kadar erkekler kadınlara "kadın işlerin" de yardımcı olmu-

yorlarsa da, "erkek işi" kabul edilen ağır işlerde kendilerine düşen görevi yapmaktadırlar. Öte yandan, çalışmayan kadınların hanelerinde ev işleri kendileri tarafından "dışarı işleri" de erkeklerce görülmektedir.

Kente göçle ailenin yapısında ve de aile içi ilişkilerinde ekonomik durumdaki değişikliğe paralel olarak değişmeler yer almaktadır. Kente göç edenler de, geleneksel kır kesiminde var olan sıkı aile ilişkilerinde ve aileye karşı bağlarda bir çözülme dikkati çekmektedir. Bu çözülmenin derecesini saptamak amacıyla örneklemedeki kocalara geldikleri yerde ve halen bakmakla yükümlü oldukları kimseler sorulduğunda eskiden kendi ailesine bakmakla yükümlü olanların miktarının Peyami'de % 42, Tuzluca'yır'da % 40, Menderes'de % 37,8 iken bugün bu oranın Peyami'de % 72'ye, Tuzluca'yır'da % 69'a, Menderes'de ise % 67.4'e yükseldiği anlaşılmıştır. Bu durum bir geleneksel kültür özelliği olan ana-baba ailesine (family of orientation) bakma yükümlülüğünün bireyin kendisinin kurduğu ailenin (conjugal family) kente göçtükten sonra önem kazanması ve dolayısıyla da zayıflayan aile ilişkileriyle açıklanabilir. Bu bakımdan, ana ve /veya babaya bakma yükümlülüğünde de eskiye (buldukları yörede iken) kıyasla bir çözülme gözlenmektedir.

Kente göç etmeden önce kendilerini analarına bakmakla yükümlü bulanların oranı (Peyami'de % 22, Tuzluca'yır'da % 23,7, Menderes'de % 26,5) kente göç ettikten sonra düşme göstermektedir. (Peyami'de % 11, Tuzluca'yır'da % 14, Menderes'de % 16). Anaya bakma yükümlülüğünün geleneksel toplumdaki ana-oğul ilişkisinde yer alan hak ve görevlerden kaynaklandığı bir gerçektir; oğul, doğumdan ölümüne değin anası için bir güvence olmaktadır. Bu durumda, geleneksel toplumda yakın olan ana-oğul ilişkisinin kente göçle çözüldüğünü görmekteyiz.

Aynı biçimde, eskiden, kente gelmeden önce, babasına bakmakla yükümlü olduğunu belirtenler ise Peyami'de % 21,8, Tuzluca'yır'da % 22 Menderes'de % 22,4'dür. Türkiye geleneksel köy toplumlarında görüldüğü üzere, ailenin temel özelliği babanın ailenin reisi olması ve ekonomik baskısını sürdürmesidir; ailede ekonomik yaşamın ve otoritenin merkezi olan babanın sözü geçerli olup kesin kararı da o vermektedir. Oysa kente göçle babaya bakma yükümlülüğü iyice azalmıştır. (Peyami'de % 7, Tuzluca'yır'da % 9, Menderes'de % 13,3). Dolayısıyla, kente göç ettikten sonra sosyal yapıda yer alan değişiklikler aile içinde etkisini en çok baba-oğul ilişkisinde göstermektedir.

Özetlersek; Bu yeni oluşumun nesnel temelleri, kapsamı, özellikleri, kültürel mirasımızın çağdaş biçimler almasında sürükleyici ya da engelleyici rolü ve gösterdiği değişme eğilimi ile güncel kültür sorunlarımız içinde önemli bir yer almaktadır.